

IZHAJA VSAK DAN

Isči ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične številke se prodajajo po 3 nov. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele številke po 5 nov. (10 stot.)

GLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 3 st. mm. smrtne, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 30 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljnjaja vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. Plačljivo in tožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

„V edinosti je moč!“

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; za naročbo brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 5.20, za pol leta Kron 2.60.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in ne vračajo.

Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom).

Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik koncesij lista „Edinost“. — Nataniša Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga s omejenim poročstvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 20.

Poštno-hranilnični račun Rev. 841-652. TELEFON II. 11-57.

Politično društvo „Edinost“ v Trstu

vabi na

REDNI OBČNI ZBOR

ki se bo vršil

v nedeljo, 23. nov. t. l.

ob 10 predp. v veliki dvorani „Nar. doma“.

DNEVNI RED:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Volitev novega odbora.
5. Volitev pregledovalcev računov.
6. Slučajnosti.

K obilni udeležbi uljudno vabi ODBOR.

BRZOJAVNE VESTI.

Delegacije.

Vojni odsek. Ekspoze vojnega ministra.

DUNAJ 20. (Kor.) V vojnem odseku ogrske delegacije je imel danes ob četrti na 11 dopoldne vojni minister Krobatič svojo ekspoze, v katerem se je najprej spominjal zadnjih dogodkov na Balkanu in izrekel skupni armadi, ki je brez vsakih pogojev izvršila vse ukaze, svojo zahvalo.

Nato je poudarjal, da so vse evropske velesile pričele že tekom krize pripravljati dalekosežne odredbe za ojačenje svojih armad in analogne priprave se vrše sedaj tudi v balkanskih državah. Samoobsebi je radi tega umljivo, da mora tudi Avstrija storiti vse, da se ne poslabša njen vojaški položaj napram sosedom in da ne trpi trozveza.

Priprave za vse te odredbe imajo svoj finančni izraz v predloženi proračunu in sicer:

a) V raknadih zahtevah za odredbe, ki so se morale izvršiti tekom krize in katerih večji del ima trajno vrednost in

b) v gotovih večjih potrebščinah za bodoča leta, katerih prve postavke se nahajajo v proračunu prvega polletja 1914.

Organizacijski program vsebuje celo vrsto zvišanja stanja, razdelitev in novih oddelkov, za kar bo treba več let. Te odredbe so tem potrebnejše, ker so izkušnje iz zadnjih dveh let (1908-09 in 1912-13) pokazale, da so v zadnjem trenutku ad hoc izvršene organizacijske odredbe predrage in preobčutne za narodno gospodarstvo. Semkaj spadajo v prvi vrsti tako težko preprekljiva vpoklicanja, ki so predvsem posledica prevelikega mirovnega stanja armade, posebno v obmejnih krajih. Da so prizadeti pri tem tudi starejši vojni obvezanci, ki so si ustvarili že svoje gospodarstvo, je to posledica nezadostnega sedanjega rekrutnega kontingenta. Vse te težave je lahko odpraviti z ravnokar navedenimi odredbami.

Predvsem morajo čete v obmejnih krajih doseči ono neobhodno potrebno stanje in ono višjo vojno stopnjo, da izvrše v vojnih zapletljajih lahko svojo dolžnost, ne da bi morala vlada poseči po prebivalstvu in finančne obteževalnih sredstvih. Radi tega so tudi gotove odredbe za časa krize pod pridržkom nakaadnega odobrenja delegacij

ostale še nadalje v veljavi in tvorijo sedaj prve postavke omenjenega organizacijskega programa in iz tega nastalih večjih potrebščin. Seveda je za izvedbo tega organizacijskega programa, za zvišanje rekrutnih kontingentov, potrebno dovoljenje obeh zakonodajstev, kakor tudi obdizanje tekom krize odrejenih organizatorijskih odredb.

Vojni minister zato prosi odsek, da dovoli vojni upravi zahtevane kredite. Po govoru vojnega ministra je bilo sklenjeno, naj se prične debata v prihodnji seji, nakar je bila seja zaključena. Prihodnja seja v ponedeljšek ob 4 popoldne.

Ogrski opozicijski in delegacijski zasedanje.

DUNAJ 20. (Izv.) V ogrskih opozicijskih krogih se zbirajo, da se opozicija meritornih razprav ogrske delegacije ne bo aktivno udeleževala, posebno pa ne debate v znanjem odseku, kjer se bo samo zadovoljevala z vprašanji na predsednika glede nekaterih še nepojasnjenih točk ekspozeja.

Poslanska zbornica.

Proračunski odsek.

DUNAJ 20. (Kor.) Proračunski odsek je danes nadaljeval debato o poročilu pododseka glede južno-ameriške paroplovne družbe.

Posl. Bugatto je poudarjal, da je vlada le težko vplivala na „Austro-Americano“, da revidira svojo pogodbo s Poolom, ker bi A. A. le težko koristila domačim interesom, ako bi ne bila v zvezi s severoatlantsko paroplovno svezjo. Govornik odobrava vladne odredbe glede omejitve nepoštenih izseljeniške propagande. Na A. A. se vpliva najlažje z grožnjo, da se ji odvzame eventualno koncesijo, če bi ne upoštevala zakonov.

Proračunski odsek naj sprejme tak sklep, da bo natančno označeno, katere odredbe in predlogi vlade se odobravajo in katere naj se modificirajo.

Posl. Schürff predlaga poostreitev predloga pododseka in stavi dodatni predlog, naj vlada za povzdigo tržaškega pristanišča dovoli zmernejše tarife za izselence in potnike skozi Trst.

Posl. Kadlčak se zavzema za povspenjanje domače paroplovne, posl. Kollischer pa naglašja, da je v narodnem in gospodarskem interesu Avstrije, da se ustvari konkurenca. Za Kollischerjem je govoril še Budzyno wsky, nakar je bila seja ob 3 popoldne prekinjena.

V popoldanski seji je izjavil posl. Miklas, da bi se moralo pričeti potom domačega podjetja s Poolom energičen boj. Vlada mora storiti vse, da zadrži izseljevanje in sicer z agrarno reformo in notranjo kolonizacijo.

Posl. Stapinski je naglašja, da se mora urediti izseljevanje po načrtu, a brez šikan.

Posl. Němec izjavlja, da se je vojno ministrstvo s svojim postopanjem blamiralo, ker se je dokazalo, da država z izseljevanjem ni izgubila ravno toliko vojaških obvezancev.

Posl. Maštalka naglašja, da postopanje vlade proti Canadian družbi ni ravno posrečen uvod k potovanju prestolonaslednika na Angleško, ki naj bi vendar imelo namen, da se ustvari med obema državama prijateljsko razmerje. Vojni minister je na napačnem potu, če hoče beg nabornikov preprečiti z bojem proti Canadian, pač pa bi moral nastopiti proti Poolu. Govornik

čal na uho: „Živo te hočem dati zagrebsti, to bo moje maščevanje!“ — to vse ti odpuščam se svojim zadnjim dihom. Vidi, da ti je odsle duša osvobodena od vseh zlo- dejstev življenja tvojega, in obljubljam ti, da tam gori ne bom pričala proti tebi! Morda — drugega greha se ne zavedam — morda sem te pretrdo zavrnila pred tremi dnevi, ko je padla krinka s tvojega resničnega obraza in sem se zgrazala. Morda naj bi bila odnehala in se življela. Nisem mogla. In vendar si snoval, kako bi me spravil s poti še pred prihodom cesarjeve hčere. To se ti je posrečilo in tu ležim odrešena, osvobodena, četudi s smrtjo! Brez moje krivde je pretrgana zveza, ki me je vezala na te, in slavi Gospoda, da je izvršil to po tebi. Sprejmi torej dar svojega življenja — to bodi moje maščevanje! In če boš čutil, da prodira žarek sramu v tvojo dušo, spominjaj se te ure in poskušaj, da boš boljši sopro- nego si bil, ko si mene žrtvoval. Krivda se popravlja z dobrim delom, Alessandro — da, da ti iz mojega groba vzklije svetli cvet preporejenja! In sedaj — pojdi, da bom sama s svojci!“

Alessandro se je počasi obrnil. Preko lica so se mu razlili valovi krvi, a eden za

napoveduje za delegacije vprašanje radi di- ference med trgovskim in vojnim ministrom v zadevi Canadian. Izjavlja tudi, da nikakor ne gre, da bi prišla Austro-Americana po- polnoma v nemške roke. Družba se mora avstrijizirati. Končno zahteva skorajšnjeja sklepa procesov, ki so uvedeni radi aretacij raznih izseljeniških agentov.

Posl. Dulibić obžaluje, da avstrijska paroplovna politika že celih sto let popol- noma nič ne podpira staro cvetočo paro- plovo Primorske, ker stoji na stališču, da se slovanska in italijanska podjetja ne smejo podpirati. V Ameriki živi sedaj okoli 300 000 Dalmatincev, ki v diplomatičnih in konzularnih zastopnikih nimajo zadostnega varstva.

Posl. Diamand je naglašja, da je bojevanje proti izseljenstvu brez indus- trializacije Avstrije nemogoče. Če se hoče pre- prečiti izseljevanje, se mora dvigniti domače gospodarstvo.

Govoril so še poslanci Kotlař, dr. Korošec, grof Lasocki, dr. Heilingner in Friedmann, nakar je bila seja zaključena. Prihodnja seja v torek, dne 25. t. m.

Narodnostni odsek.

DUNAJ 20. (Izv.) Načelnik narodnost- nega odseka Pernerstorfer je sklical za dan- es sejo narodnostnega odseka, ki pa ni bila sklepčna. Sklical je sejo radi tega, ker mu je dr. Rybář v svojem zadnjem govoru v parlamentu očital, da se on kot socialist premalo briga za vprašanje narodnostnega sporazuma. Pernerstorfer se je takrat izgo- varjal, da za te seje sedaj ne vlada nikako razpoloženje, nakar ga je dr. Rybář pozval, naj napravi vsaj poskus in ad oculos de- monstrira, da ni on kriv, če se ne vršijo seje odseka. Pernerstorfer je odgovoril nato z dejanjem, a zdi se, da je nalašč sklical sejo na dan, ko ni plenarne seje zbornice in se nahaja na Dunaju le malo poslancev. Prihodnja seja je sklicana za sredo.

Socijalno-politični odsek.

DUNAJ 20. (Kor.) Socijalno-politični odsek je končal danes debato o prvi skupni novele k penzijsko-zavarovalnemu zakonu (obseg zavarovalne obveznosti).

Hrvatsko vprašanje.

BUDIMPEŠTA 20. (Kor.) Komisar baron Skerlec in minister za Hrvaško, grof Pejačević, sta se danes vrnila z Dunaja. Baron Skerlec je bil dopoldne v hrvaškem ministrstvu in je imel daljšo konferenco z grofom Pejačevićem. Komisar se danes ali jutri vrne v spremstvu svojega tajnika v Zagreb.

DUNAJ 20. (Izv.) Kraljevski komisar, Ivan baron Skerlec, ki je bil včeraj sprejet od cesarja v avdienci in ki se je snoči od- peljal z grofom Tiszo v Pešto, kjer se je takoj vršila radi rešitve hrvaškega vprašanja seja ministrskega sveta, je danes zvečer odpotoval v Zagreb. Pred svojim odhodom je izjavil: „Poročal sem včeraj cesarju v enourni avdienci o vseh podrobnostih hr- vaškega vprašanja. Zlasti sem mu referiral o vprašanju hrvaške železniške pragmatike, o zakonu glede hrvaških kraljevskih imenih in o hrvaških gozdarskih šolah. Sma- tram, da je mir med Ogrsko in Hrvaško perfekten in da bo ta sporazum tudi trajen, ker je ustrezno hrvaškim željam takorekoč na celi črti.“

Prvi korak barona Skerleca bo, da odpravi vse pod Cuvajevim komisarijatom vpeljane izjemne odredbe. Voditelja srbsko-

drugim so se umikali globoki blodosti mej tem, ko je govorila. Prsa so mu plula vi- harno, čutil je bilo hripavo dihanje, ali očesa mu ni bilo videti, ker je je pokrival s tre- palnicami.

Hotel je oditi — toda Luca ga je pri- jel za ramo in ga pridržal.

„Ne tako!“ je zaklical srdito, dasi sta mu bili oči rosi, „ona ti odpušča, ne jaz! Doli s teboj, tiran, sprejmi smrtni sune!“

„Oče, oče moj, ali me hočeš ubiti?“ je zaklicala Clarissa, zvrnivši se vznak pre- padenega lica in namerivši svoje ugašujoče oko v starca z neizrecnim izrazom.

Ta je videl, kako se stresa obraz nje- gove hčere, kar ga je navdalo z grozo, ker spoznal je v tem smrtno roko, pod katere nevidnim dotikom je venelo nje lice, upadalo in se pobarvalo.

Divje je tresnil meč od sebe na tla, surovo sunil trojstvo v dvorano in se zgru- dil ob Clarissinem ležišču.

Alessandro se je opotekel in zdelo se je, kakor da pade na tla — ali bilo je le prevara, kajti z mačjo globnostjo je poga- bil za orožje, preko katerega se je bil opo- tekel; z ostrim krikom se je vrgel nanjga,

hrvaške koalicije, dr. Bogdan Medaković in bivši podban dr. Nikolić pl. Podrinski, sta prispela danes na Dunaj in poiskala v par- lamentu vse navzoče jugoslovanske po- slance, s katerimi sta precej časa konfe- rirala. Oba politika sta izjavila, da je neposredno pričakovati vzpostavitev ustavnega stan- ja na Hrvaškem. Poudarjala sta zlasti, da je rešeno vprašanje železničarske pragmatike, kar je eden največjih uspehov hrvaške politike. Hrvati da so v tem oziru našli mnogo umevanja na Dunaju in zelo ugodno razpoloženje za svoje težnje.

Prestolonaslednikov poset v Londonu in skadrsko vprašanje.

DUNAJ 20. (Izv.) „Zeit“ poroča iz Lon- dona, da je navzočnost prestolonaslednika nadvojvode Franca Ferdinanda na Angleškem v zvezi s skadrskim vprašanjem. Avstrija da je nezadovoljna, da imajo v Albaniji povsod prvo ulogo Angleži, posebno da je še vedno poveljnik mednarodne posadke v Skadru Anglež. Avstrija želi, da bi se ta položaj spremenil njej na korist in odredilo tako, da bi se vrhovno poveljstvo v Skadru menjalo vsak mesec in sicer po alfabetu.

Genadijev pri Berchtoldu.

DUNAJ 20. (Kor.) Bolgarski zunanji minister Genadijev je danes posetil grofa Berchtolda in konferiral z njim nad eno uro.

Vojaška konvencija med Avstrijo in Bolgarsko.

SOFIJA 20. (Kor.) „Agence tel. Bul- gare“ izjavlja, da so vse vesti o sklepu vo- jaške konvencije med Bolgarsko in Avstrijo popolnoma izmišljene.

Mario Sterle pomiloščen.

TRST 20. (Kor.) Cesar je Maria Sier- leta, ki je bil meseca aprila od dunajskega deželnega sodišča, radi zločina veleizdaje in razžaljenja Veličanstva, obsojen na pet let težke ječe, pomilošil in mu odpustil ostanek kazni.

Mekikanske homatije.

MEHIKO 20. (Kor.) Član tujih kolonij se že pripravljalo na obrambo za slučaj ne- mirov. Angleški poslanik je nasvetoval an- gleškimi podanikom, naj si ustanove za obrambo posebno organizacijo. Amerikani pričakujejo obrambnih odredb od svojega posaništva. Ni izključeno, da se ustanovi splošna obramba organizacija, obstoječa iz nemških, angleških in avstrijskih poda- nikov.

LONDON 20. (Izv.) Več angleških voj- nih ladij je odplulo proti Veracruzu, kamor je na poti tudi nemška vojna ladja. Tule vojne ladje so došle predvsem radi tega, da vzamejo za slučaj nevarnosti evropske po- danike takoj na krov.

Odlikovani samaritanici v srbski armadi.

BELGRAD 20. (Kor.) Kralj je podelil velikemu številu prostovoljnih bolniških strežnic, ki so v preteklem letu požrtvoval- no stregli srbske ranjence, red usmiljenja. Tudi več dam nemškega diplomatskega zbora je bilo odlikovanih s tem križem.

Bolgarska v Traciji.

SOFIJA 20. (Izv.) General Savov je do- bil nalog, da prepotuje vso bolgarsko Tra- cijo in preučitira, kako naj bi se rešilo vprašanje razdelitve garazij.

Iz Nancyja v Prago.

PARIZ 20. (Kor.) Kakor poročajo ve- černi listi, je znani francoski avijatik Vedrine,

ki mu je bil najbližji, na Raffaella, in mu po- bliskovo zaril jeklo v prsa, globoko in s smrtno sigurnostjo. Usta so se mu penila in v divjem skoku, kakor popolnoma blazen, je bil pri stopnicah. Stolec na vratih se je obrnil in s pestjo zagrozil Clarissi, pokazal zobe rjoveč kakor roparska žival.

Potem je izginil, predno se je mogla ganiti kaka noga, da bi hitela za njim.

Raffaello se je zgrudil na kolena, da je zabobnel ob padu na tla. Prijemal je z ro- kama okolo sebe. Postala je noč v njegovih očeh — zdet je bil smrtno.

„K njej!“ je ječal.

Priskočila sta k njemu dva moža in sta mu pomagala. In ko je bil potem na kole- nih na nje strani, opirajoč se z rokama na nje ležišče, glavno trudo, poveznjeno tja čez, umirajočih oči naperjenih vanjo, se je go- spoda Luca hči dvignila naglo, ovila beli roki okoli njegovega vratu, se sklonila preko njega, tako, da so mu nje težki, dehteči lasje zlatno valovili preko čela, lic in ram; poljubila ga je na usta in šepetala medlimi in milimi zvoki laskave besede preko njegovega obraza in v njegovo uho; ljubeznjive nazive, ki mu jih je pač dajala v njiju mladosti. (Zvršetek pride).

PODLISTEK.

Norec vojvodinje.

Florentinska novela Ernsta Remina.

„Pustite!“ je govorila globoko pridru- ženim glasom, počasi in trdno. „Če živim, živim. Ako pa naj umrem, moram povedati to poprej. Vojvoda Alessandro, pridi bližje, ker malo sapa mi je ostalo. Ko se mi po- prej, otrpnel, govoril — sem te čula, sem slišala vse in sem kričala k Gospodu v nebesih, da-li morda vendar nisem — po- šteno višila svoje dolžnosti? In prošla sem, da bi mi dal v srce sredstvo, ki bi ti raz- krojilo čut, da bi te bilo groza pred de- moni v svojih prsih. Glej, dovolil mi je, da si ležal pod mečem mojih ljudi in da ti mo- rem ohraniti življenje. Pojdi! Vse, kar si mi storil, da si me ugrabil kakor deroča žival, da mi je srce okamenelo, življenje venelo, da si mi dušo zastrupil s peklensko pre- varo, telo pa s peklensko pljačo, da si ravnokar stal tu na istem mestu, in mi kri-

ki je se dvignil ob 7 zjutraj v Nanciju, pristal ob 220 popoldne v Visočanih pri Pragi, ne da bi med potjo kaj pristal. Misli je prvotno leteti v Petrograd, a je opustil ta načrt in odletel v Carigrad.

Obešeni muslimani.

SOFIJA 20. (Izv.) Bolgari so obesili v Kantiju 6 muslimanov, kar je izzvalo med mohamedanskim prebivalstvom veliko razburjenje.

Govor držav. poslanca dra. O. Rybářa

v seji zbornice posl. dne 13. nov. 1913.

Znanost v službi vladne politike.

Kaj pa je napravila vlada? Zagradila se je za avtoriteto Njegovega Veličanstva (Tako je!), a te pravice ni imela vlada. Ministrski predsednik pravi sicer v svojem govoru, ki ga je imel tu v torek (čita) „Dolžnost zadoščevanja pogojem za nadaljnjo ekzistenco dežele, je izpolnjena po omenjenem patentu. Sankcija za ta poseg je v odgovornosti vlade za razsojanje o meri sile in za izbero sredstev v odpomoč.“

Pred vsemi ustavno poklicanimi organi kakor tudi pred sodbo javnosti nosi vlada polno odgovornost za to, kar odreja in kar smatra za pravo in potrebno.“

Prav lepo rečeno, ali vlada ni postopala temu primerno. Vlada ni stavila le svojih podpisov na ta patent, ampak je zahtevala tudi podpis Njegovega Veličanstva za svojo nezakonito odredbo; vlada ne nosi svoje lastne odgovornosti, ampak nalaga odgovornosti kroni, in to je isto, kar moramo v tem slučaju grajati najbolj. Jaz nisem nikakor poklican, da bi tu morda zastopal in branil monarhistični princip, ali povsem neverjetno je, da se tu vlada, ki naj bi v resnici z lastno osebo pokrivala krono, pokriva z osebo monarha. (Poslanec dr. Renner: Ali na Ogrskem daje tudi največje tatvine pokrivati s podpisom krona!) Prosim lepo, ravnokar sem hotel govoriti o tem. Stvar je taka, v zadnjem času, da se ministri, toliko tu, kolikor tam čez, kadar ne morejo dalje, ko ne dobivajo večine v zakonodajnem zastopstvu, ko so s svojo latinščino pri kraju, obračajo do krona, pošiljajo krono v boj ter zalitevajo, da vse pade v prah pred krono. To se je tej vladi v tem slučaju tudi posrečilo; kajti, da je vlada tu izdala enostavno naredbo, ki bi, če tudi ne z ozirom na svojo vsebino, pa vsaj, kar se tiče forme, koncem konca odgovarjala ustavi, tedaj bi bilo upravno sodišče — o tem sem uverjen — izjavilo brez drugega: naredba ni veljavna, ker se bavi s predmeti, ki se ne morejo urejati potom naredb. (Poslanec dr. Renner: To je odvisno tudi od senata!) Tako dobro mnenje moramo vendar imeti o upravnem sodišču.

Ali pred imenom Njegovega Veličanstva so gospodje dvorni svetniki pri upravnem sodišču padli na trebuh, na nos, in so to, česar ne bi mogel noben učitelj državne prave proglasiti za zakon, proglasili za zakon! Jaz vprašam le, v kateri naših ustavnih listin bi našli določbo, po kateri bi se mogel ta cesarski patent proglasiti za zakon? Vse naše, ne historične, ampak obstoječe ustave ne poznajo cesarskega patenta; tega ni. Če podpis cesarjev zadošča, da njegova volja postaja zakon, potem pa sploh ni treba nič več drugega, potem smo mi tu čisto odveč, moremo iti čisto mirno domov, potem naj enostavno Njegovo Veličanstvo razglasi svojo voljo, se podpiše in stvar je s tem rešena. S tem, da ministri sopodpisujejo, stvar absolutno ni sanirana, kajti ministri vendar nimajo pravice, da v takem slučaju sopodpisujejo. Stvar je torej toli nevarna zato, ker je vlada tu vso odgovornost zvrnila na krono. To se dogaja v zadnji čas tudi drugod. To se je zgodilo na Ogrskem, tako so napravili na Hrvaškem. Mari pozna hrvaška ustava kraljevega komisarja? Gotovo ne! Ogrski ministrski predsednik si ni upal, da bi enostavno s svojim podpisom imenoval kraljevega komisarja. Ne, Njegovo Veličanstvo je moralo dati svoj podpis... (Poslanec dr. Renner: „Kraljevi“ se mora imenovati!) Torej „kralj“, kralj Hrvaške in Ogrske je moral še le dati svoj podpis, da se je mogel kraljevi komisar namestiti v banski palači v Zagrebu. No, ali ne umejo ti vladni gospodje, kaj prav za prav počnejo s tem? Za nas, ki vemo, da je v resnici minister tisti, ki je vse napravil, za nas je pač minister tisti, ki je odgovoren. (Poslanec Kuranda: Želja grofa Sürghka je mati misli dvornega svetnika Teznerja!) Vemo to in kritikuemo tudi odredbo vlade nasproti ministrom. Da, gospoda moja, mi vemo to dobro, ali pri ljudstvu je stvar drugačna. Za zakon, ki je nastal ustavnim putem, za tega nosi odgovornost v prvi vrsti zakoniti zastop, bodi državni zastop, bodi deželni zbor, in še le v zadnji vrsti prihaja Njegovo veličanstvo, ki izreka sankcijo. Naredbe pa, ki jih je ukrenilo le Njegovo veličanstvo, kiso pokrite le s podpisom Njegovega Veličanstva, vzbujajo v prebivalstvu razpokoženje, na katerem bi gospodje na ministrski klopistrmeli, ako bi je poznali! (Pohvala in ploskanje.)

Žal pa, da so naši ministri predaleč od strela, njih ne zadevijo in vsled tega si dovoljujejo take stvari. Ako mi začujemo govoriti o kroni, nas predsedstvo takoj kliče na red in pozivlja, naj ne vlačimo krona v debato, ker to ne odgovarja parlamentarskemu običaju. Mi ne smemo tega, vlada pa sme. Vlada ima to pravico, ne le da sme vlada vlačiti krono v debato, marveč tudi tja dolina ulico, kakor se je zgodilo v navzočem slučaju. *)

*) V večeršnjem nadaljevanju, v predhodnji vrsti druge kolone: Ali ohranila bi bila vsaj formo (mesto odstranila).

Pogajanja med Srbijo in Avstro-Ogrsko.

V „Serbische Korrespondenz“ čitamo: Neki odlični član vladne stranke v Srbiji se je izjavil o predstojajočih pogajanjih med Avstro-Ogrsko in Srbijo tako-le:

Ta pogajanja se prično kmalu in tukajšnji merodajni krogi se nadejajo, do dvedejde do ugodnega zaključka brez vsake komplikacije. V glavnem so trije momenti, o katerih bo razpravljati in sklepati: 1) revizija obstoječe do leta 1917 veljavne trgovinske pogodbe med Srbijo in Avstro-Ogrsko, 2) vprašanje vzročnih železnic, in 3) ureditev meje med Srbijo in Bosno.

Kar se tiče revizije trgovinske pogodbe, zahteva Avstro-Ogrska ugodne carinske tarife za svoje glavno uvozno blago, kar se na vsak način pripozna proti primernim kompenzacijam, kar bi prišlo tudi drugim pogodbenim državam v prilog v smislu klavzule o največjih pobiljških. Za to in za druge olajšave, ki se imajo pozneje navesti, ponuja Avstro-Ogrska kontingenta žive živine, prevoz žive živine preko Avstro-Ogrske v druge uvozne dežele, in slednjič tudi uvažanje iste v monarhijo samo.

Vrhu tega je sosednja monarhija predlagala kakor srbsko izvozno pristanišče ono v Metkoviću v Dalmaciji, ki je je svojedobno minister Kallay hotel spopolniti — in je s tem tudi že začel — v bosansko-hercegovsko, ki pa ni pripravno za eksportno pristanišče radi svoje male globine in radi vednega zasuvanja s peskom. Srbija torej ni sprejela te ponudbe, glede drugih ponudb pa se pokaže med pogajanj, kaj je možno sprejeti, seveda z ozirom na srbske protidajatve.

Težavneja bodo pogajanja radi nadaljevanja koncesije vzročnih železnic, ker je Srbija, kakor novi suveren teh ozemelj popolnoma upravičena, da prevzame te železnice v last države, kakor so to storile tudi druge dežele v podobnih slučajih, seveda proti primerni odškodnini železniški družbi.

Govori se, da je srbski ministrski predsednik Pašić povodom svojega obiska na Dunaju stavil avstrijskemu ministru za zunanje zadeve grofu Berchtoldu nastopne propozicije: 1) Železniške tarife naj predpiše srbska država; 2) vsa uprava železnice se vodi v srbskem jeziku; 3) srbska država izvaja kontrolo nad vso upravo; 4) v slučaju mobilizacije in vojne preide ves železniški obrat v roke države; 5) srbska država si pridržuje pravico do nakupa teh železnic.

Grof Berchtold je baje v principu sprejel te predloge, radi česar tudi tukajšnji merodajni krogi ne pričakujejo resnih komplikacij radi zaključka teh pogajanj.

Glede srbsko-bosanske meje je zahteval ministrski predsednik Pašić stalno mejo, dočim je grof Berchtold predlagal reko Drino kakor mejo. Ali ta reka je naglo tekoča in menja često svojo strugo, radi česar bi bila tudi meja nedoločena. Dalje je grof Berchtold baje tudi zahteval rektificiranje meje proti Sandžaku Novi Pazarskem, naglašujoč, da je sosednja monarhija stavila to zahtevo tudi že do turške države. Gospod Pašić ni podal o tem baje nikake določne izjave, marveč je pustil to vprašanje in suspenzo.

Ker se je torej nadejati pri-lateljske in obe stranz zadovoljujoče rešitve vseh teh v poštev prihajajočih vprašanj med Srbijo in Avstro-Ogrsko, se nadejajo tudi tukajšnji merodajni politični krogi, da Avstro-Ogrska povodom sedanega določanja mej za Albanijo privoli, da komisija za določanje mej po svoji previdnosti prizna Srbiji nekatere ugodne strateške pozicije pri Debru, Prizrenu in Djakovici (ta poslednja je sedaj črnogorska).

Tako stoji nade glede predstojajočih pogajanj med Avstro-Ogrsko in Srbijo.

Domače vesti.

Naš novi podlistek. V jutrišnji številki začnemo priobčevati veleznimiv roman „Rdeči mlin“, ki ga je spisal svetovnoznani francoski romanopisec Xavier de Montépin. Snov romana je povzeta iz časov pred veliko francosko revolucijo in se začneja dejanje v letu 1770, nekliko dni po poroki tedanjega francoskega prestolonaslednika Ludovika, poznejšega nesrečnega kralja Ludovika XVI., s hčerjo cesarja Marije Terezije, Marijo Antoinetto. Dejanje posega v najvišje sloje tedanje pariške družbe, a prav tako pa tudi v najnižje, celo v življenje in delovanje tedaj toliko v strahu povzročajočih povodnih roparjev, ter slika v okviru tedanjih življenjskih razmer v pretresljivih barvah zlo usodo dveh ljubečih src, ki pa dosežeta po hudih bojih in bridkem troljenju vendarle svojo srečo v nemoteni združitvi. Upamo, da bo roman splošno ugajal, posebno pa našemu ženstvu.

Še enkrat: „Dan in slovensko vseučilišče“. Javnosti še sledeče pojasnilo: Na pojasnilo priobčeno pod tem naslovom, glede dela za slovensko vseučilišče, je odgovoril „Dnevov“ tržaški dopisnik v številki od minule nedelje na način, ki je sicer njemu popolnoma primeren, kakršnega pa od olikanega človeka ni mogoče pričakovati. „Odgovor“ je sestavljen v tonu, za katerega ne dobimo v slovarju primerne označbe. Res ne vemo, ali je ta človek tako zloben, ali pa duševno neormalen. Priporočamo mu pa na vsak način, da se privzdi dostojnosti, ker je to predpogoj za občevarje s poštenimi ljudmi, in da se nauči svoje misli pravilno izražati, potem mu ne bode treba nikogar pitati neupravičeno za lažniki.

V njegovem „odgovoru“ rabljene psovke in očitanja padajo naravno nazaj na njega samega. — Da ne bo razumel „Dnevov“ dopisnik — one notice, smo že naprej vedeli, zato smo to tudi poudarjali, da je namen notice informirati našo javnost. Kajti če bi „Dnevov“ dopisnik notice vsaj količič razumel, ne bi prihajal z očitanjem pesimizma. Mi nismo zahtevali, naj se vrže puška v koruzo, mi smo le konstatirali, da prazno kričanje ne dovaža do cilja, in označili smo tudi smer dela. Jeli to pesimizem? Da izgine zlo, treba odstraniti vzroke zla! — Velika razburjenost „Dnevovega“ dopisnika, v kateri je popolnoma pozabil stvarnost in meje dostojnosti — poskal si je zadoščanje v napadanju in nevalificiranem osebnem žaljenju — dokazuje, da je bila naša notice ntemeljena, sicer ne bi bila mogla zadeti tako v živo. Za nas smatramo s tem stvar za končano in ponavljamo še enkrat: „čevlje sodi naj kopitar“. Uredništvu „Dneva“ pa čestitamo na takih sotrudiščih. Isti.

Kdor želi pristopiti kot član k političnemu društvu „Edinost“, naj se blagovoli priključiti koljemu društvenemu odboru (najbolje predsedniku ali tajniku) ali pa obrniti se pismenim potom naravnost na društvo (ne na uredništvo lista). Vsa podrobnejša pojasnila daje društveni tajnik, gosp. dr. Ivan M. Čok (v pisarni gg. dr. Gregorina in dr. Slavika, Galattijeva ulica št. 20 II.). Podpisani odbor ne odgovarja za pomote, ki lahko nastanejo, ako se kdo priključa za člana pri osebah, ki niso poklicane sprejemati takih priključitev in jih potem niti ne sporočijo na pristojno mesto.

Odbor pol. dr. „Edinost“.

Nemško politično društvo v Trstu je imelo v četrtek zvečer svoje redno letno zborovanje, na katerem je prišlo do enunciacij, ki jih ne smemo zamolčati, ampak moramo opozoriti nanje našo javnost. Bo sicer morda kdo tudi med našimi ljudmi, ki se mu bo zdelo — kako bi rekli? — malenkostno, da se razpravljamo radi takega obskurnega političnega društva, ki si niti ne upa na javno pozornost, v politično areno, in ki si doslej še ni upalo na dan s poskusom, da bi v trdi politični borbi samostojno in na vse fronte uveljavilo svoj program.

Kdor tako sodi, ne umeva pred vsem naravi in splošne zasnove nemške infiltracije v naše kraje; a potem ne računa z dejstvom, da je to politično društvo le nov člen v močni verigi, novo sredstvo v povspeševanje tiste infiltracije, ki je nemško gospodarsko snovanje v Trstu že davno gradi fundamente — z največjim vspehom! Z največjim vspehom! To je dejstvo, s katerim moramo računati, da nas ne zagrne val — nepravilne in brezbrizne. Kajti namen nemškega političnega društva je, da iz sadov gospodarske infiltracije začne v primerem trenutku kovati tudi nemški narodno-politični kapital. Doslej res ni še prišlo do resnega poskusa, ker so gospoda previdni, sistematični, in si nočejo kvariti bodočnosti s prezagljenimi koraki v sedanosti. — Ali le zato — iz previdnosti.

V klasičen dokaz o tej previdnosti je dejstvo, da „Trilater Zeitung“ v svojem poročilu o občnem zboru niti ne navaja imena novega predsednika, pač pa posnemlje program novega odbora.

Zadnji nastop društva je bil v prilogi laško-liberalni stranki povodom zadnjih volitev. Nemški volilci so z vsega priznanja vredno disciplino sledili sklepu društva, iz česar pa nastaja poslednjemu dolžnost, da se spopolnjuje nadalje in se ukorenini v vseh slojih tržaškega nemštva.

K tej točki le kratko pripombo, oziroma vprašanje: mari je kdo res tako naiven, da bi mislil, da so Nemci nudili to pomoč iz ljubezni do Italijanov? Ne, — etapa je to v smislu programa za dosežanje nemških ciljev! Ne bomo pobliže utemeljevali te trditve, ker smo že naštetokrat pokazali na vzroke, zakaj Nemci za sedaj podpirajo Italijane v borbi proti Slovonom! Nemci vedo, kaj delajo, in pride čas, ko bodo Italijani prekinjali njih, ki se danes sprejemajo to pomoč, ali pa celo berajo jo za jano!

Dalje je rečeno v programu, da se nemško politično društvo ne sme omejevati samo na nastope povodom volitev, ampak v sejah in na zborovanjih mora zasledovati vse politične dogodke in se uveljavljati zlasti

s tem, da bo vspodbujalo tudi nečlane po vsem Primorskem k zanimanju za politične dogodke!

V ta namen stavlja sprejeta resolucija praktičen nasvet, naj se v okviru nemškega Nationalverbanda v parlamentu zasnuje „poseben odsek za študij in varovanje nemških interesov v Primorju“. In ker ni dvoma, da rečena skupina z veseljem udeležiti to tržaško inicijativo, moramo mi poudoliti svojo pozornost in jasno mora biti vsakomur, da to društvo ni tako „nedolžno“, kakor bi mislil kdo v svoji površnosti.

Interesantno in značilno je bilo tudi utemeljevanje tega predloga. Tak odsek, ki bi informiral vse nemštvo države o razmerah nemštva v Primorju, je potreben zato, ker to nemštvo nima svojega zastopnika v parlamentu. Ali ste čuli to pesem nemško-narodnih pevcev? Obžalujejo in občutijo kakor krivico, ker ta maloštevilna nemška kolonija nima svojega parlamentarnega zastopnika. Ko pa je 60.000 Slovencev, tretjina vsega prebivalstva občine-provincije tržaške s padom Nabergoja ostala brez parlamentarnega zastopstva, tedaj so ti nemški — pravilniki ploskali z vsemi rokami od radosti!! In mi umejemo to veselje, ker je utemeljeno v njihovem nemškem programu: najprej v prah s Slovenci; dotlej naj Italijani vlečejo voz, dokler ne pridejo oni sami pod kolesa!!

V smislu tega programa zveni tudi zadnja resolucija na shodu nemškega političnega društva: društvo postavlja načelo, da nadaljnje oslavljanje italijanskega življa v Primorju Jugoslovonom v prilog škoduje in ogroža gospodarske in politične interese Nemcev. Zato se naproša nemški „Nationalverband“, da uvažuje to stališče. To je: tudi v parlamentu naj Nemci izvajajo prakso ublajanja Jugoslovonom s pomočjo Italijanov, da pridejo potem — ponavljamo — ti poslednji čim prej pod kolesa.

Ne, to nemško politično društvo ni tako nedolžno, marveč zahteva, da mu posvečamo vso pažnjo. Ni nedolžno, ker išče zaslonbe v vsem nemštvu države! In kaj da to pomenja, o tem govori knjiga krivic in žaljenj, ki jih trpimo mi Slovani v tej državi!

Namestništveni odloki so zopet začeli stratišiti po italijanskem časopisju. Pred kratkim je bil „Piccolo“, ki je priobčil neki pogovor tržaškega namestnika, priuca Hohenloheja, z nekim nizozemskim časnikarjem, v katerem se je namestnik izrazil prav tako, kakor smo tudi mi vedno umevali one odloke, da je bila vlada prisiljena napraviti enkrat red v tržaški občini glede nameščanja izozemcev v občinskih javnih službah, in to tembolj, ker se mestna občina nikakor ni ozirala na vse prejšnje tozadevne vladne opomine. Sedaj pa je sprožil stvar zopet milanski „Secolo“.

List pripoveduje, da se nahaja tržaški namestnik od 17. t. m. dalje na Dunaju in da je tamkal konferiral z goriskim italijanskim klerikalnim poslancem Bugattom in pa tržaškim socijalnim demokratom Pittonom. Namestnik je baje želel izvedeti, ali vložita ta dva poslanc kot delegata v delegaciji kako interpelacijo v zadevi „protirenjikolskih“ odlokov, nakar da sta mu oba odgovorila, da ne. Bugatto da se kot klerikalec sploh ne zanima za stvar, Pittoni pa da jo omeni v svojem govoru v delegaciji. „Secolo“ zelo obžaljuje, da laškoberalna kamora nima letos nobenega delegata in da bo torej stvar tržaških namestništvenih odlokov izročena socijalnemu demokratu.

List omenja dalje, da je princ Hohenlohe tudi konferiral z grofom Berchtoldom in grofom Stürgkhom in da vse kaže, da je vladi na tem, da se stvar reši ugodno za renjikoale, to se pravi, tako, da bo Italija zadovoljna. Tozadevno izjavo poda v delegaciji grof Berchtold ali pa grof Stürgkh in sicer na tozadevno vprašanje znanega prijatelja Italije, delegata Giambayerja.

Italijanski poslanci, s katerimi je govoril „Secolo“ dunajski dopisnik, so mnenja, da vlada ne izvrši namestništvenih odlokov, kar pa da ne sme biti definitivna rešitev tega vprašanja, ker bi vzlic temu viseli odloki kakor Damoklejev meč nad tržaško mestno občino. Po mnenju „Secolovem“ bi se morala stvar rešiti tako, da bi renjikolski uradniki tržaške občine morali ostati na svojih mestih kot italijanski narodnjaki („conservando la sua nazionalità italiana“), vkljub temu, da bi hotel namestnik, da bi vsi sprejeli avstrijsko državljanstvo in izgubili kruh tisti, ki bi ne hoteli prositi zanje. Istočasno pa bi se mogla tržaška občina zavezati, da ne bi sprejemala več v bodoče renjikoale v službo pri poobčenjenih industrijskih podjetjih; vlada pa, da tudi druge občine store enako obvezo, ker bi bila sicer stvar pristranska.

V Trstu, pravi dopisnik, je položaj tak, da je 18 renjikoale, uslužbenih pri občinskih industrijskih podjetjih, zaprosilo za avstrijsko državljanstvo, ki pa še niso dobili odgovora na svoje prošnje. Ostalih 23 pa da ni prošlo, temveč hočejo počakati, kaj se zgodi z njimi. —

Težko je reči, koliko je resnice na teh izjavanjih „Secolovega“ dunajskega dopisnika; vsekakor pa se more iz njih povzeti, kako si žele naši kamorasi, da bi se rešilo to vprašanje. Nekam motno je le ono, kar naj bi se zgodilo z renjikoli, ki so sedaj nameščeni v mestnih podjetjih. Ona „nazlo-

„Italija italiana“ je nekaj tako neopredeljenega, da je človeku, ki ne misli z laškoliberalnim umom, skoraj neumljiva. Kdo naj bi pa vendar jemal na tržaškem magistratu „italijansko narodnost“ tamkaj nameščenim renjlikolom. Pa menda ne mislijo pod to italijansko narodnostjo — italijansko državljanstvo, ko vendar znači renjlikolu italijanska narodnost toliko kakor pripadnost italijanski državi. Če si mislijo stvar tako, kar bo najbrž res, potem se nam pač zdi, da take „italijanske narodnosti“ ne more in ne sme trpeti avstrijska vlada v uradih mestne občine tržaške. Če pričakujejo torej laškoliberalni kamorasi rešitve tega vprašanja v tem smislu, potem nam ne preostaja drugo, nego ponovno kar najodločneje zahtevati, da vztraja vlada na svojem stališču in brezobzirno napravi red v uradih tržaške občine ter jih očisti inozemskih, renjlikolskih nameščencev.

Izlet na Učko. Tržaška podr. S. P. D. javlja, da odhaja povodom izleta na Učko še eden oddelek planincev v soboto zvečer ob 8:24 do Lupoglave in prenoči tam. Odhod se bo vršil torej sledeče: jutri, v soboto, popoldne ob 4:40 prvi oddelek, ki prenoči na Vele Učki; zvečer ob 8:24, drugi oddelek, ki prenoči o Lupoglavi, in v nedeljo zjutraj ob 5 tretji oddelek, ki odpotuje iz Lupoglave skozi Brest na Učko.

Predavanja v „Sloveniji“ na Dunaju. Jutri, v soboto, dne 22. t. m. predava v društvenih prostorih dr. Prijatelj: „Osemdeseta leta v politični in kulturni zgodovini Slovencev“. Začetek ob 8 zvečer.

Slovenski vsedijaški shod na Dunaju se vrši jutri v soboto ob 8:30 zvečer pri Lutherju, I. Auerspergstr. 6. Dnevni red: podporniške zadeve.

Tržaška mala kronika.

Trst, 20. novembra.

Tihotapstvo v prosti luki je nekaj tako navadnega, da si pravi Tržačan, posebno oni, ki se še spominja lepih časov, ko še ni bilo okoli proste luke onega „prokletega“ zidu s svojimi finančnimi stražami, takega tihotapsiva nikakor ne more predstavljati kot nekaj takega, kar bi ne bilo prav. Da, še več: možakarja, ki zna pošteno potegniti za nos vse mogoče ključarje, redarje in finančne paznike, smatrajo „pravi“ Tržčani za nekakega junaka, in kava in druge take stvari, ki se iztihotapijo iz proste luke, imajo daleč več kupcev kot prodajalcev. Tako se pač dogaja, da skuša marsikdo nekoliko bolj „po cen“ priti do raznih lepih in dobrih stvari, ki se nahajajo v prosti luki, in finančna straža ima opraviti dovolj, da reši „cesarju, kar je cesarjevega“.

Tako je opazala finančna straža, da se v zadnjih časih marsikaj iztihotaplja iz proste luke, toda nikakor ni mogla priti na sled tihotapcem. Končno so poverili zasledovanje tihotapcev onemu finančnemu komisarju Künzlu, ki je bil pred nekaterimi meseci po tihotapcih, ki jih je zasledoval, ranjen, da je izgubil vsled tega oko. Po daljšem neutrudnem zasledovanju je prišel Künzel na to, da se izvažajo neobdane blago iz skladišča št. 26, ki ga je imel v najemu neki Luigi Guattacini, zastopnik raznih zunanjih trgov, stanujoč v ulici Gelsi št. 7. Mimogrede bodi omenjeno, da je ta Guattacini eden najznanjših kamoraskih kričarjev.

Künzel ni izpustil onega skladišča izpred oči in tako je opazil, kako so v soboto prišli težaki z vozom pred omenjeno skladišče in so naložili na voz precej velik zaboj. Ko je bil zaboj naložen, so krenili z vozom proti izhodu, kjer so pokazali tamkaj službujoči finančni straži potrdilo, da je carina plačana. V zaboji se je nahajal saharin in zaboj je tehtal 150 K. Komisar Künzel, ki je bil navzoč, je takoj sumil, da tu nekaj ni v redu in je šel pokazano pobotnico primerjati s knjigo, kjer pa ni našel nič vknjiženega. Sleparstvo je bilo torej dokazano. Na pobotnici, ki je bila opremljena pravilno z uradnim pečatom, je bil podpisan neki finančni respicijent.

Aretiran je bil nato seveda pred vsemi ta finančni respicijent, potem pa omenjeni Guattacini in težaki, ki so pomagali pri tihotapstvu. Blago so zaplenili. Po nadaljnjih preiskavah pa so vsekoli v zapor tudi kapitana neke jadrenice, potem nekakega opitika Ivana Canza, pri katerem so navadno shranjevali iztihotapljeno blago in pa nekakega Josipa Canarutto. Pri preiskavi v skladišču št. 26 so našli še več blaga, ki je bilo pripravljeno, da bi ga bili skrivaj spravili iz proste luke.

Aretacija na kolodvoru. Krojač Adolf Handek, star 30 let, iz Bukovine, ki je stanoval v hotelu „Abbazia“, se je seznanil z neko služkinjo, Magdaleno Sorantnikovo. Prišlo je tako daleč, da je bil obljubil, da jo poroči, toda v Ameriki, kamor bi naj bila oha odpotovala. Dekle je zaupala svojemu ženinu in mu je izročila 460 K svojih prihrankov. Handeku pa ni bilo na tem, da bi izpolnil dano obljubo, in je lepo izgubil. Nevesta ni videala več ženina in je ovadila stvar policiji, misleča, da se je Handek že odpeljal iz Trsta. Nesreča Handekova pa je hotela, da je bil še v Trstu in zalotili so ga

na državnem kolodvoru, prav ko je kupoval vožnji listek, da bi se bil odpeljal v Svico. Na policiji je Handek priznal, kako je osleparil svojo nevesto.

Tatovi. Neznani tatovi so sredi vdrili v stanovanje nekakega Avgusta Ciclira v ul. Giulia št. 37, ko ga ni bilo doma, in so odnesli obleko gospodarjeve soproge, vredno 70 K, srebrno uro, vredno 26 K in dve listnici, vredni 10 K. Za tatovi ni nikakega sledu.

— Ko je uslužbenec v neki vinski zalogi v ul. Lazaretto vecchio, neki Jakob Minka, peljal nekemu naročniku v ulici Alessandro Volta sodček vina na dom, je pustil na ulici dvokolesni voz in na njem majhen sodček opola. Ko je prišel iz hiše na ulico, ni bilo več sodčka na vozu. Tatvino je naznanil policiji.

Slovensko gledališče

v Trstu.

„MADAME MONGODIN“.

Burka v treh dejanjih. — Spisala Blum in Touche.

(K nocojšnji premijeri v tržaškem slovenskem gledališču.)

Z nocojšnjo predstavo se naše občestvo spozna z dvema avtorjema, ki sta si že zdavnaj priborila sijajno ime v literaturi. Oba avtorja naše nocojšnje burke sta pariška žurnalista, duhovito razposajena, kakor je narod, iz katerega sta iznikla. Francoska komedija uživa danes v gledališkem svetu velik sloves. S svojo spretno tehniko in pravim francoskim espirom, prednjačijo Francozi vsem pisateljem današnjih veselogiger in burk in ravno naša nocojšnja burka je v tem oziru vzorna. Vsi pisatelji bi se lahko učili gledališke tehnike. Kako sijajno izrabljata avtorja vse situacije, nobena pointa ni tu izgubljena; vse naravnost kipi humorja. Zato sta tako spretno napisali to burko, da držita do zadnjega hipa poslušalce v radovednem razpoloženju in s svojim humorjem tako šegedeta, da občinstvo v polnem smislu besede ne pride iz smeha.

Tudi banalnosti sta se znala izogniti in ta burka — in to je res čudovito — ima še literarne pretenzije. Kajti lahko jo smatramo kot satiro na one žene, ki drže svoje soproge „pod komando copate“.

Tak soprog, ki je pod copato svoje soproge, je tudi gospod Mongodin toliko časa, dokler ne spozna, da ga je soproga 20 let imela za norca.

Kakor sem rekel, ta burka ni banalna, morda malo pikantna, toda nikjer ne gre čez mejo; nikdar ne postaja dolgočasna, temveč je od začetka do konca zabavna.

Občinstvo pride na svoj račun in tisti, ki se bi radi par uric otresli svojih skrbí vsakdanjega življenja, gotovo jim ne bo žal, da so teh par veselih uric preživeli v gledališču.

Ta burka se bržkone ne bo ponavljala, in zato naj si jo nocoj vsi ogledajo.

Igra je vestno našludirana in pripravljena ter so glavne vloge v rokah naših najboljših igralcev.

Leon Dragutinović.

V nedeljo ste dve predstavi: popoldne zadnjikrat v sezoni Webrova čarobna opera „ČAROSTRELEC“.

Ta predstava je namenjena našim zunanjim obiskovalcem, ki ne morejo obiskati večernih predstav. Zlasti pevška družina in ljubitelji glasbe opozarjamo na to operno predstavo.

Poslano *)

Izjava.

Podpisani preklicujem in obžalujem vse one besede, s katerimi sem razžalil Rudolfa Vodopivec, češ, da je zvrnil most z grozjem svojemu očetu ter izjavljam, da je vse to laž.

VRTOVČE (Vipavsko) 20. XI. 1913.

VINCENC MAKOVEC.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko, kolikor mu zakon velevala.

Največe zlo današnjega časa in najbolj razširjena bolezen ostane še vedno kronična zapeka. Ista obstoja iz nenaravnega nakopičenja in zastajanja ostankov v črevu, kar povzroča neprijetni občutek. Dolgo trajajoča zapeka moti prebavni proces, s tem pa zmanjšuje v veliki meri moč bolnika. Kot najuspešnejše zdravilo velja pri zdravnikih Saxlehnerjeva kislina voda HUNYADI JÁNOS, ki ne bi smele manjkati v nobeni hiši.

Dr. PEČNIK

(Dr. PETSCHNIGG)

TRST, VIA S. CATERINA ŠTEV. 1.

Zdravnik za notranje (splošne) bolezni. 8—9 in 2—3 in specializist za kožno in spolne (spolne) bolezni: 11¹/₂—1 in 7—7¹/₂.

POHIŠTVO **SOLIDNO : in : ELEGANTNO**
PO ZMERNIM CENAM
RAFAELE ITALIA
TRST - VIA MALCANTON - TRST

Mnenje g. dra. P. Borlovan-a, Nagybozsam

Gosp. J. SERRAVALLO

Trst.

V odgovor na Vaše pismo Vam sporočam, da sem napravil poskuse s poslanim ml. ŽELEZNATIM KINA - VINOM SERRAVALLO (Vino di Chlna Ferruglino Serravallo) in da sem bil zadovoljen. Rabil sem ga pri pomanjkanju teka, pri malokrvnosti, slabem prebavljanju, pri prebolelih itd., tudi v otroški praksi in povsod z najboljšim uspehom. Bolniki ga jemljejo radi in celo povprašujejo po njem. Priporočal sem to vino znancem na splošno in priporočam ga lahko vsakomur.
NAGYBOGSAM, 10. aprila 1909. Dr. P. BORLOVAN.

Veliko skladišče moških in deških oblek

„Alla Fiducia“

Trst, ulica Scorzera št. 4

vogal ulice Arcata

Bogata izber paletot in ranglana v modernih barvah od K 25 naprej. Moške in deške obleke modernega kroja in nove risbe od K 18— naprej. — Otroške oblečice iz sukna, vseh oblik od K 6— naprej. — Moške hlače od K 5— naprej.
NB. Prodajalna ni luksuriозна in radi tega prodaja po zelo zmernih cenah.

Hans Scheidler

zobotehnik

olvi: prvi Dr. Ferdinanda Tanzer

Sprejema od 9—1 in od 3—6.

Trst, Piazza C. Goldoni št. 5 II.

UMETNI ZOBJE

Plombiranje zobov.

Izdiranje zobov brez

vsake bolečine

Dr. J. Cermák V. Tuscher

zobozdravnik konces. zobni tehnik

TRST

ulica della Caserma št. 13, II. nadst

Nova stavba v Nabrežini

P. 191 se proda za K 14.000. Olajšanje plačevanja. Sprejme se tudi menjava z malim zemljiščem za stavbo v Trstu. Pojasnila: Trst, ulica Zonta 5, telefon 21-64.

Velika zaloga v Trstu

Najcenejše ograje iz žične mreže, pohištvo železno in iz medl dobavljiva, kakor je dokazano, trdka

VALENTIN BERGMAN GRADEC

Podružnica Trst ul. Nuova št. 27.

Tel. 19-79. Cenik št. 1 zastoj.

Zobotehnični ambulatorij Univ. zdravnika

Dr. Makso Barry

Ermanno Schultze, I. tehnik.

Trst, ulica Caserma šte. 17, II. nadst. Posebni zavod za umetne zobe brez ustne plošče. Plombiranje z zlatom, platinom in porcelanom. Vsa dela brez bolečin. Zvezanje krivo rastočih zob. Zmerne cene. Sprejema od 9 do 1 in od 3 do 6 popold.

Ul. Cavana 15, nasproti škofijske palače prostovoljna likvidacija

vseh steklenin in porcelana, ki se nahajajo v zalogi. Izbera namiznih service ter za kavarne in umivalnike. Interesantno za gostilničarje, krčmarje in kavararje.

Kozarci za pivo
1/2-lit. po 30 vin.
1/4-lit. „ 18 „
vinski kozarci po
9 vinarjev,
elegantni stekleni
krožniki po 9 vin.

Jakob Hirsch

ulica Cavana št. 15
nasproti škofijske palače

Trgovci, pelki!

Drože (kvas) iz odlikovane slovenske tovarne drož, so dosegle dosedaj vsepovsod najboljši sloves. Narodnjaki, naročite pri domači trgovci, ki vam postreže po konkurenčnih cenah. — Priporočam se vami J. J. SUBAN, Trst, G. Vasari 28.

Zvečer se uprizori drugič v sezoni slajna Audranova opereta

„PUNČKA“.

Ta opereta spada med najprijetnejše predstave našega gledališča.

Vstopnice in sedeži so v razprodaji pri dnevnih gledaliških blagajni v „Narodnem domu“ (glavni vhod).

Izpred sodišča.

18 posestnikov iz Trebč pred sodiščem.

Včeraj je sedelo pred deželno sodnijo za kazenske stvari na obtožni klopi 18 posestnikov iz Trebč. Vsi so bili obtoženi, da so opustili prijaviti pristojni politični oblasti izbruh kužne bolezni pri goveji živini, vsled česar se je nalezljiva bolezen prenesla v bližnje vasi, v Bazovico, Sežano itd.

Razprava, ki ji je predsedoval svetnik Lazzarich, je trajala skoraj celo predpoldne. Vseh 18 obtožencev je branil dr. J. Mandić, ki je dokazoval, da obtožence ne zadene nobena krivda, pač pa kvečjemu občinsko upravo, ki je opustila, storiti pravočasno potrebne korake.

Sodišče je oprostil popolnoma 17 obtožencev, le enega obtoženca je obsodilo. In sicer zaradi navadnega prestopka, na 40 kron globe.

Danes zjutraj prične v porotni dvorani tukajšnje deželne sodnje velenjskimi razprava proti poduradnikom državnih železnic Antonu Fuku in Josipu Šuligoju. Dejanje, ki sta ga obtožena, je vzbudilo nedavno veliko pozornost. Obtožena sta, da sta v noči od 14. na 15. avgusta t. l. na barkovlanski cesti iz samokresov streljala na finančne stražnike, pri čemur je finančni komisar Avgust Künzel izgubil eno oko. Razven tega sta obtožena, da sta ukradla na škodo državnega erarja več komadov bakra v vrednosti do 2000 K.

Sodba bo šele pozno v noči. Predseduje razpravi višji svetnik dr. Andrich, oba obtoženca brani dr. J. Mandić.

Društvene vesti.

Pevsko društvo „Kolo“ priredi dne 23. novembra v prostorih „Konsumnega društva“ v Rojanu prvi svoj pevski večer z obširnimi pevskimi sporedom, komičnimi prizori, „Ljubljanski berač“ in „Moderna ženitev“, in burko v enem dejanju, „Gluhomem gost“. Po končanem sporedu ples. Začetek ob 5 pop.

Dijaške plesne vaje. Slov. ak. fer. dr. „Balkan“ v Trstu bo prirejalo tezone plesne vaje pod vodstvom prof. I. Umeka v prostorih „Dalmatinskega Skupa“ v ulici Sanitā št. 10. Čisti dobiček je namenjen ljudskim knjižnicam in podpornemu skladu. Plesne vaje pričnejo 23. t. m. in se bodo vršile vsako nedeljo od 10 dop. do 1 pop. — Vabila so se te dni razposlala.

Društvo kmetijskih učiteljev iz južnih avstrijskih kronovin naznanja, da je dosedanje načelstvo v interesu društvenega poslovanja odstopilo in se nadomestilo sledeče: načelnik Ivo Sancier, c. kr. potovalni učitelj za kmetijstvo v Pulj, podnačelnik Josip Zabačnik, c. kr. vinarski nadzornik v Trstu, poslovodja Rado Lah c. kr. tehnični pristav v Trstu.

„Zveza jugoslovanskih železničarjev“. Tovarišem naznanjamo, da danes strokovna šola od pada, ker je praznik. Prihodnja šola v ponedeljek.

Nar. delavska organizacija.

Govorniška šola. Ker letošnje leto mislimo zopet otvoriti govorniško šolo, prosimo vse one, ki imajo smisel in veselje do govornišva, da se priklase v našem uradu, ul. sv. Franciška št. 2, vsak dan od 10 do 12 dopoldne in od 4 do 8 zvečer. Kadar bo zadosno število priglasi, pričnemo s poukom.

Podružnica NDO v Šklednju. Danes, v petek, ob 6:30 zvečer zelo važna odbo-rova seja.

Za nedeljo, 23. t. m. ob 10 dopoldne sklicuje deželni izvrševalni odbor NDO javen shod, ki se bo vršil v društveni dvorani v ulici Sv. Franciška št. 2. Dnevni red: 1) Blizajci se občni zbor deželne organizacije za Trst in okolico, 2) Zadeve godbenega odseka NDO, 3) naši nasprotniki, 4) slučajnosti.

Skupina delavcev v plavžih. V soboto, ob 7 zvečer društven shod v „Gospodarskem društvu“ v Šklednju.

Deželni odbor NDO sklicuje za danes ob 10 dopoldne važen sestanek članov v društveni dvorani, ul. sv. Franciška št. 2. Dnevni red je raznovrsten in važen.

Javen shod na Sovrarišču priredi „Narodna delavska organizacija“ v nedeljo, dne 23. t. m. ob 4 popoldne v gostilni pri Živcu. Dnevni red: „Zahteve domačih delavcev in organizacija“. — Na shodu bo govoril državni in deželni poslanec dr. O. Rybář.

Volilni odbor podružnice NDO pri Sv. Jakobu. Jutri, v soboto, ob 8 zvečer seja v „Del. kons. društvu“.

Vesti iz Istre.

Cossara — šolski „referent“ v Kanfanaru. Iz kanfanarske občine nam pišejo: O kanfanarski občini, v kateri neomejno pačuje znani občinski tajnik Cossara (Košara), smo že veliko pisali in bičali razmere. ki vladajo v tem malone čisto hrvatskem kraju, a je pri vsem tem v rokah italijanskih občinskih svetovalcev, ali točneje rečeno: gorlomenjenega tajnika.

Danes se nam je zopet baviti s to „imenitno“ osebo, ki pa je, ako se naši ljudje le malo spametujejo, odklenka v kratkem.

Občinski odbor je namreč imenoval tega hrvatskega renegata za — šolskega referenta. Cossara je v tej lastnosti dosledno zavračal vse v hrvatskem jeziku do poslanske vloge z motivacijo, da tega jezika ne razume.

Okrajno glavarstvo v Pulj je pa tem komedijam Cossare napravilo konec s tem, da sklepa občinskega sveta glede imenovanja Košare šolskim referentom ni potrdilo. Velemožni gospod „referent“ odnosno njegov mameluški občinski svet se je proti temu ukrepu okr. glavarstva pritožil na mestništvu, ali brez uspeha, kajti mestništvu je utok odbilo z razlogom, da Cossara ne posreduje sposobnosti za šolskega referenta. — Kakor čulemo, bo mesto Cossare imenovan za to mesto učitelj (seveda od strani vlade), ki posreduje v to potrebne sposobnosti. — Cossari pa ne preostaje drugega, nego, da bo še nadalje le „referent“ — italijanske kamore!

DAROV.

— Ženski podružnici CMD daruje gđ. Marija Šavlikova K 3 — namesto cvetja na krsto gospe Norberte Ružička.

MALIOGLASI

se računajo po 4 stot. besedo.
Masno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina znaša 40 stotink.

Dunajske in kranjske klobase, 12 komadov 1 krona. — Ivan S. u. b. a. n., ulica San Sebastiano št. 6, buffet. 2758

Čevljarje delavce za izdelovanje moških in ženskih čevljev fino šivanih, iščem. Molin grande 48. 2759

Odda se lepa meblirana soba pri majhni družini brez otrok. Rojan, S. Ermarcora 31, IV. nad., vrata 17. 2766

Odda se meblirana soba, na željo tudi hrana Rojan, Sv. Peter Škorklja št. 8, I. nadst., vrata 6. 2752

Dve sveti sobi (solidno delo) se prodasti. — Urar v ulici S. Francesco št. 53. 2753

Glasovir v dobrem stanu se prod. Pojasnila pri c. kr. poštnem uradu v Stanjelu na Krasi. 2754

Gospodična večja slovenskega, nemškega in italijanskega jezika, knjigovodkinja, izveščana v pisarniških delih, išče službo. Prijazne ponudbe pod „SLOVENKA“ št. 2755 na Inzeratni oddelci Edinosti. 2755

Tvrda KRIŽMANČIČ & BREŠČAK v ulici Nuova št. 37, išče dva dečka. 2761

Obrtno podjetje z raznimi predmeti, prikladno tudi za gospe in katero daje Kron 200 — čistga mesečnega dobička. se prod. za Kron 1600. Pojasnila daje Collarisch, Kavarna „Al Corso“ v Trstu, od 9 do 11 in od 3 do 6. 2767

Gostilna Tomažič Trst, ulica Molin a vento 3. — Tuči se najboljši vipavsko, istrsko in dalmatinsko vino po najnižjih cenah in Dreberjevo pivo. — Vedno sveža kuhinja. Pegan Leander, voditelj. 2703

500 litrov pasteliranega jako finega mleka dnevno imam takoj za oddati, tudi proti pogodb. Ponudbe pod „Mlekarna“ št. 2730 na Inzeratni oddelci Edinosti. 2730

Slavnemu občinstvu naznanjam, da prodajam praščke pri A. Pečarju na Katinari. — N. Smiljanič. 2741

Stanovanje (soba in kuhinja) se odda v najem. — Peršič, Sv. Ivan 1063, nasproti tovarne Girardelli. 2736

Išče se kmetijs v najem ali pa služba z družino za oskrbnika. — Naslov pove Inzeratni oddelci Edinosti pod št. 2742. 2742

Fotografa Antona Jerkiča naslov: Trst, ul. delle Poste 10; Gorica, Gospodna ulica 7. 4444

PRIPREDITVE IN ZABAVE.

PLESNA ŠOLA danes zvečer ob 8:30 do 10:30 se vrši v dvorani „Konsumnega društva“ pri Sv. Jakobu. 2492

Salonski orkester priredi danes in v nedeljo ples od 6 do 11 zvečer v dvorani „Narodnega doma“ pri Sv. Ivanu. Svira popolni salonski orkester. 2763

Prvi jesenski plesni venček : se vrši v nedeljo, dne 23. t. m. v dvorani „Konsumnega društva“ pri Sv. Jakobu. Pri četvrtki kotiljon. Ples se dekoratni in vijolični valček. — Začetek ob 6 zvečer. 2764

PRIPOROČLJIVA TVRDKA.

Peter Maranzana ulica Massimo D'Aze-glio št. 9. — Velika izdelovalnica kuhinjskega pohištva z zalogo popolnih kuhinjskih naprav, kakor tudi posameznih komadov. Poprave vsakega pohištva. Delo solidno in tudi z jamčeno. 2750

ZAHVALA.

Vsem onim, ki so tekom dolgotrajne bolezni naše nepozabne so-proge, oziroma sorodkinje

Norberte Ružička roj. Mally

in ob povodu njene smrti in pogreba izkazali toliko sočutstva in sožalja, izrekajo podpisani tem potom ginjenim sreem toplo zahvalo.

Posebno se zahvalujejo častitemu zavodu Sv. Nikolaja, slavnej podružnici družbe Sv. Cirila in Metoda v Trstu in vsem onim, ki so spremili pokojnico k večnemu počitku ter s tem pripomogli, da se je pogreb izvršil na tako dostojen način.

TRST, 20. novembra 1913.

Žaluječi soprogi Anton Ružička

in žaluječe rodbine: Skalamera, Bortolotti in Mally.

MESO! MESO!

posilja sveže volovsko, telečje ali ovčje v zabojih po 5 kg poštnine prosto; kilogram po kron 60.—. Prešičje meso po kron 90.— klgr. — Vrat, karre ali pa špeh po kron 1-10 klgr. Prekajen špeh po kron 1-20 klgr. proti poštn. povzetju.

II. FRIEDMAN. Herinese 18, Ogrsko

Anton Mahne, trgovec

Priporoč. al. občinstvu

svojo trgovino jestvin in kolonijalnega blaga

Trst, ulica dell' Istria št. 4

s podružnico na Greti štev. 275.

VSAKOVRSTNA VINA IN LIKERJI

v steklenicah. Blago vedno sveže. Postrežba na dom. Prodaja na drobno in na debelo.

Leopold Kuret - Trst

ulica dell' Istria št. 98 (Sv. Mar. Magd. zgornja) priporoč.

svojo trgovino jestvin in kolonijalnega blaga.

Postrežba točna. Cene zmerne.

Okrajne zastopnike

za obiskovanje zasebnih odjemalcev na deželi sprejme dobro vpeljana praška tovarna, izključno za potovanje.

Naznanite dosedanja zastopništva in priložite fotografijo, ki se takoj vrne.

Naslov: „Ex lex“, Praga, glavna pošta, restante.

Kinematograf v Rojanu

Vsak dan velike predstave, izven torkov in petkov

Alojzij Boik

Trst ul. Belvedere 3, Tel. 342 R.VIII.

Trgovina delikates,

kolonijalnega blaga in jestvin vseh vrst. — Blago vedno sveže in prve vrste. — Razpošilja se tudi po pošti in dostavlja na dom.

Kupujte Rolinsko cikorijo!

IVO KROŠEL, Trst, ul. delle Poste 5.

(naslednik M. SALARINI)

„Alla città di Londra“

Velika zaloga izgotovljenih oblek

navadne in najfinejše, za gospe in dečke. Zimske obleke, površniki in suknje. Moderna avtorizovana lastna krojačnica izvršuje eleganten in moderen kroj po nizkih cenah.

✠

Tužnim sreem naznanjamo sorodnikom, prijateljem in znanem, da je danes po kratki in mačai bolezni v Gospodu preminula

Justina Vekjet

v dobi 21 let.

Pogreb predrage pokojnice bo v soboto, dne 22. t. m., ob 2 in pol uri popoldne iz hiše žalosti pri Sv. M. Magdaleri spodnji (Kolencovec).

TRST, dne 20. novembra 1913.

Žaluječi stariši, brata in sestre.

Novo pogrebno podjetje, Corso 47.

Dvorec

(villa) v Nabrežini p. 156, lepa lega, z osmimi prostori, velik senčnat vrt, hlev, garage, 700 klastrov, dva vodnjaka, dva uhoda, z električno razsvetljavo,

se prodaja

za K 30.000. Olajšanje plačevanja. Eventuelno se da v najem. Pojasnila: Trst, ulica Zonta 5, tel. 21-64.

V dobroznani mesnici

Valerio Demarchi

Trst -- Piazza Barriera vecchia št. 9

se prodaja vedno prvovrstno goveje, telečje in koštrunovo, jančje in kokošje meso. Postrežba tudi na dom. CENE ZMERNE.

DOBRO VINO belo in črno

Pristnost se jamči. — **ANTON SINKOVIČ**

Koper — Via Combi št. 698 — Koper.

Umetno - fotografski ateljé

Trst, ulica Rivo št. 42 Trst, ulica Rivo št. 42

(prilijže) -- pri Sv. Jakobu -- (prilijže)

Izvršuje vsako fotografsko delo, kakor tudi razgled, posnetke, no-tranjost lohalov, porcelanske plitve za vsakovrstna spomenike itd. itd.

Posebnost: Povečanje nje vsake fotografije

Kadi udobnosti gosp. naročnikov sprejema narode in jih izvršuje na domu, eventuelno tudi s svojimi meštri